

- MARKEDSRAPPORT

Markedsrapport for Sydafrika

Oktober 2020

Baggrund

Sydafrika har i en årrække været plaget af udfordringer og konflikter på den økonomiske og politiske front. Efter år med politisk slingrekurs under tidligere præsident Jakob Zuma, svækkelse af landets ellers stærke offentlige institutioner, samt mangelfuld vedligeholdelse og udbygning af kerneinfrastrukturen, stod et land tilbage, som ikke voksede i takt med sit potentiale. Valget af Cyril Ramaphosa som leder af det dominerende parti ANC i 2018 – og dermed de facto valg af præsident – blev anset som en frisk start for landet.

Efter den indledningsvise 'Ramaphoria' og håbet om, at den nye leder hurtigt og effektivt kunne vende stilstand til velstand, har interne magtkampe i ANC og en række stærke fagforeninger, som ikke ønsker at opgive vundne privilegier, vist sig at gøre opgaven større og mere længerevarende end forventet. Nedefra i samfundet kræver den fattigste del af befolkningen at få en større bid af kagen i verdens vel nok mest ulige land.

Sydafrikas internationale rating har i mange år nydt godt af landets effektive banksektor og veletablerede politiske og økonomiske institutioner. Den negative udvikling i de senere år har dog betydet, at rating-bureauerne har sat spørgsmålstegn ved landets kategorisering som 'investment grade'. Med coronakrisens indtog er landets økonomiske udfordringer kun blevet yderligere skærpet.

På trods af de mange udfordringer vurderes Sydafrika fortsat som et af regionens mest sikre lande at investere i. Med Cyril Ramaphosa i spidsen er forventningerne fortsat høje. De kommende år skal vise, om den tiltrængte reformagenda som Cyril Ramaphosa gik til valg på, rent faktisk gennemføres. Det haster i stigende grad med at genfinde nøglen til vækst.

Markedsrapport
udarbejdet af
Dansk Erhverv i
samarbejde med
Danmarks Eksport-
kredit – EKF.

DANSK
ERHVERV

Tabel 1: **Økonomiske nøgletal for Sydafrika**

	2018	2019	2020 (Skøn)	2021 (Skøn)	2022 (Skøn)	2023 (Skøn)
Real BNP-vækst (pct.)	0,8	0,2	-9,4	3,0	1,2	1,1
Inflation (pct.)	4,6	4,1	3,2	4,4	4,5	4,3
Offentlig budgetbalance (pct. af BNP)	-1,7	-4,0	-14,4	-11,8	-8,1	-6,7
Offentlig gæld, brutto (pct. af BNP)	55,9	61,4	77,0	81,6	85,7	87,7
Betalingsbalance (pct. af BNP)	-3,6	-3,0	-1,3	-4,8	-5,4	-5,7
Internationale reserver/import (mdr.)	5,1	5,7	5,6	5,0	4,5	4,4
Servicering af extern gæld (pct. af BNP)	6,4	6,4	9,9	8,0	8,2	8,4
Valutakurs (R:USD)	13,2	14,5	16,8	16,3	16,1	16,1

Kilde: IHS Connect.

Anm: Data behandlet af EKF.

Økonomisk udvikling

Sydafrikas økonomi har i de seneste år været plaget af tilbagegang i en række nøglesektorer og strukturelle underskud i økonomien som helhed. Den offentlige sektor er meget stor, og den negative økonomiske udvikling sker blandt andet også på baggrund af et meget stift arbejdsmarked, hvor fagforeninger bekæmper besparelser og jobnedlæggelser, hvilket har affødt hyppige strejker i vigtige eksportrelaterede sektorer. Samtidig er arbejdsmarkedet kendetegnet ved en arbejdsløshed på 29 pct. (niveauet før corona), hvilket alt andet lige, gør det sværere at nedlægge ellers uproduktive jobs.

Coronakrisen har ramt Sydafrika på linje med mange andre lande. Man har gennemført omfattende lockdowns med begrænsninger i arbejdsmarked og private virksomheder for at begrænse smittespredningen. Det har vist sig effektivt (i skrivende stund), men har ligeledes medført et betragteligt fald i den økonomiske vækst. Analysehuset IHS forventer, at økonomien skrumper med 9,4 pct. i 2020, hvilket lægger yderligere pres på de offentlige finanser, som i forvejen havde det svært. Væksten for de næste fem år ventes at være begrænset med 1-2 pct., hvilket er i den lavere ende for et land, der karakteriseres som et emergent marked. EKF forventer, at omfanget af offentlige investeringer vil blive neddroppet i de kommende år.

En yderligere forhindring for økonomien er energiforsyningen, hvor perioder med strøm-afbrydelser har påvirket den indenlandske produktion. Landet kæmper derudover med et vejrafhængigt landbrug, lokal tørke og mangel på vand, et højt kriminalitetsniveau samt udbredt korruption. Mange vil måske huske den truende 'Day Zero', hvor Cape Town's vandreserver ville nå et minimum.

Præsident Cyril Ramaphosa arbejder på at indfri forventninger om, at der gennemføres tiltag, der kan være med til at konsolidere landets økonomi på kort og langt sigt. På kort sigt skal bl.a. skatteopkrævningen styrkes via en forhøjelse af momsens samt udskiftning

af ledelserne i kriseramte offentligt ejede virksomheder. Økonomien på længere sigt ventes at blive styrket gennem et forbedret uddannelsessystem, der skal få bugt med arbejdsløsheden og give bedre muligheder for værditilvækst i landet, ligesom der ventes forbedringer i infrastruktur. Den statsejede mastodont ESKOM er ansvarlig for alle led i elforsyningen. Det er almindelig kendt, at selskabet ikke lever op til sit ansvar, omend skylden delvist også skal placeres på den tidligere politiske ledelse, som indgik meget dyre kontrakter på selskabets vegne. Siden efteråret 2019 har ESKOM været nødsaget til at lave rullende blackouts – planlagte strømafbrydelser i område for område – for at sikre, at der er elproduktionskapacitet nok til de øvrige dele af samfundet. Disse blackouts forventes som minimum at fortsætte indtil sommeren 2021, hvor et stormombrust kulkraftværk planmæssigt står klar.

En væsentlig risiko for investorer i landet tæller en uforudsigelig depreciering af landets valuta i forhold til dollaren. Skulle renteniveaueet i den vestlige verden stige over de kommende år, vil det også betyde, at det bliver sværere for Sydafrika at tiltrække investeringer.

Ratingbureauerne Fitch og Standard & Poor's vurderer Sydafrika lige udenfor 'investment grade', som ellers er et vigtigt pejlemærke for investorer. Øjnene er nu rettet stift mod Moody's, som endnu holder Sydafrika i den højeste kategori. En nedgradering her vil blive opfattet negativt af internationale investorer, og naturligvis gøre det sværere for landet at skaffe investeringer og købere til statsobligationer.

Tabel 2: **Sydafrikas handelsforhold til Danmark**

Dobbeltbeskatningsaftale med Danmark	Ja, siden 1995
Frihandelsaftale med EU	Ja, siden 1999
Dansk vareeksport til Sydafrika (2019)	2,60 mia. DKK
Dansk tjenesteeksport til Sydafrika (2019)	2,84 mia. DKK
Dansk vare- og tjenesteeksport til Sydafrika (2019)	8,62 mia. DKK
Dansk vareimport fra Sydafrika (2019)	0,72 mia. DKK
Dansk tjenesteimport fra Sydafrika (2019)	2,84 mia. DKK
Dansk vare- og tjenesteimport fra Sydafrika (2019)	3,56 mia. DKK
Danske investeringer i Sydafrika (2018)	3,7 mia. DKK
Sydafrikanske investeringer i Danmark (2018)	0,3 mia. DKK
Danske datterselskaber i Sydafrika (2018)	119 (12.534 ansatte)

Kilde: SKAT, Europakommissionen og Danmarks Statistik.

Anm: Data indsamlet og behandlet af Dansk Erhverv. Frihandelsaftalen TDCA trådte i kraft i 2004.

Politisk udvikling

ANC - African National Congress - har domineret den politiske scene siden demokratisering efter afviklingen af apartheidstyret i 1994. ANC har vundet samtlige fem valg siden med overvældende flertal. Partiets popularitet er dog faldet løbende med årene, hvor mere yderligtgående oppositionspartier i stigende grad har vundet vælgertilslutning.

De seneste års turbulente ledelse under den tidligere præsident Jacob Zuma's medførte bl.a. at landets gældsætning steg fra 30 pct. af BNP i 2009 til 61 pct. i 2019, som følge af et offentligt forbrug uden kobling til landets indtægter. Landet er løbende blevet kritiseret af institutioner som IMF, OECD, Verdensbanken, såvel som de store rating-bureauer, for manglende strukturreformer.

Med valget af Cyril Ramaphosa er optimismen dog i en vis grad ved at blive genfundet. Ramaphosa har en lovende reform-agenda, der bl.a. handler om udryddelse af fattigdom, forbedret uddannelse, og en forbedring af statens økonomi. Alt dette vil have positiv indflydelse på væksten, men det kræver konkrete, gennemførte tiltag vil vise, om det er muligt for Ramaphosa at få sin politik igennem. Fortsat splittelse i det regerende ANC sænker reformaktiviteten på arbejdsmarkedet og i de statsejede selskaber. Især manglen på reformer for de statsejede selskaber er en udfordring. Der er dog gryende tegn på at reformmodstanden på venstrefløjen i ANC er ved at løsne.

Tabel 3: **Sydafrika på globale ranglister**

Verdensbankens "Forsknings- & Udviklingsudgifter" (pct. af BNP)	45 (ud af 149)
WIPO's Global Innovation index	60 (ud af 131)
World Economic Forum's Global Competitive Index	60 (ud af 141)
Transparency International's "Corruption by country"	70 (ud af 180)
Verdensbankens "Ease of doing business"	84 (ud af 190)
Verdensbankens individuelle parameter:	
Bureaukrati ved opstart af virksomhed (efter laveste niveau)	139 (ud af 190)
Bureaukrati ved import/eksport (efter laveste niveau)	145 (ud af 190)
Håndhævelse af kontrakter (efter bedste håndhævelse)	102 (ud af 190)
Indbetaling af skatter og afgifter (efter letteste indbetaling)	54 (ud af 190)
Registrering af fast ejendom (efter mest effektive registrering)	108 (ud af 190)
Udstedelse af byggetilladelser (efter letteste niveau)	98 (ud af 190)

Kilde: Nyeste udgave af ovennævnte publikationer.

Anm: Forskning- & udviklingsudgifter er landenes senest indberettede tal til Verdensbanken.

Tabel 4: **Markedsmuligheder**

Sydafrika forbliver et af de mest attraktive markeder i regionen. Landets udgangspunkt for dansk eksport er solidt. En ung befolkning, mangel på energi, behovet for at modernisere landbruget og store infrastrukturinvesteringer åbner muligheder for dansk eksport, om end omfanget af offentlige investeringer må forventes at blive reduceret pga. coronakrisen og en svækket økonomi.

Infrastruktur- Den voksende befolkning stiller krav til bedre og udvidet infrastruktur. Her vil danske eksportører med denne ekspertise kunne bidrage til forbedringer, herunder også i vandsektoren.

Vedvarende energi- Bæredygtige og energisparende løsninger inden for vedvarende energi er i høj kurs. Elproduktionen har svært ved at følge med efterspørgslen, og udgør en flaskehals for den økonomiske vækst. Det giver muligheder for danske eksportører. Stort program for vindenergi kommer forventes at sætte fart på udbygningen med vedvarende energi over de næste 10 år, herunder eksempelvis planer om en årlig udbygning af med 1.600 MW vindkapacitet per år.

Landbrug- beskæftiger størstedelen af befolkningen, og danske specialister kan finde et interessant marked her, idet sektoren kan drage stor nytte af danske teknologiløsninger og specialviden.

Kilde: EKF.

Sydafrika spiller som den mest avancerede og veldiversificerede økonomier på kontinentet en nøglerolle i regionen. Specielt i den sydlige del af Afrika forventes landet fortsat at sidde i førersædet og være garant for stabilitet i den i øvrigt mest fredelige del af kontinentet. Sydafrika har formandskabet for 'African Union' fra januar 2020, og er en vigtig spiller ift. det – endnu unge – initiativ om et panafrikansk frihandelsområde (AfCFTA).

10 største danske eksportvarer til Sydafrika

Tabel 5: **Overkategorier, 2019**

1.	Kraftmaskiner og motorer 507 mio. DKK
2.	Medicinske og farmaceutiske produkter 442 mio. DKK
3.	Maskiner og tilbehør til industrien 267 mio. DKK
4.	Specialmaskiner til forskellige industrier 161 mio. DKK
5.	Kød og kødvarer 139 mio. DKK
6.	Organiske kemikalier 117 mio. DKK
7.	Kemiske materialer og produkter 111 mio. DKK
8.	Elektriske maskiner og apparater 104 mio. DKK
9.	Tekniske og videnskabelige instrumenter 89 mio. DKK
10.	Metalvarer 76 mio. DKK

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm: Danmarks vareeksport til Sydafrika i 2019.

Tabel 6: **Underkategorier, 2019**

1.	Andre elektriske generatorsæt 382 mio. DKK
2.	Kød af fjerkræ, frosset 136 mio. DKK
3.	Tilberedte enzymer 107 mio. DKK
4.	Dele til hydrauliske kraftmaskiner og motorer 97 mio. DKK
5.	Optiske fibre, fiberkabler, o.a. optiske artikler 37 mio. DKK
6.	Tilberedte næringsmidler 35 mio. DKK
7.	Maskiner til land- og skovbrug 34 mio. DKK
8.	Menneskeblod; dyreblood o.l. undt. som lægemidler 33 mio. DKK
9.	Andre centrifugalpumper 31 mio. DKK
10.	Katalysatorer på bærestof med nikkel som aktivt stof 30 mio. DKK

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm: Top 10 underkategorier som ikke er underlagt diskretionering.

Tabel 7: **Modtagere af dansk vareeksport, 2019**

1.	Tyskland	104,1 mia. DKK
2.	Sverige	77,4 mia. DKK
3.	USA	75,9 mia. DKK
37.	Hongkong	3,1 mia. DKK
38.	Taiwan	2,8 mia. DKK
39.	Portugal	2,6 mia. DKK
40.	Sydafrika	2,6 mia. DKK
41.	Ukraine	2,5 mia. DKK
42.	Uoplyste EU-lande	2,3 mia. DKK
43.	Rumænien	2,2 mia. DKK

Kilde: Danmarks Statistik.

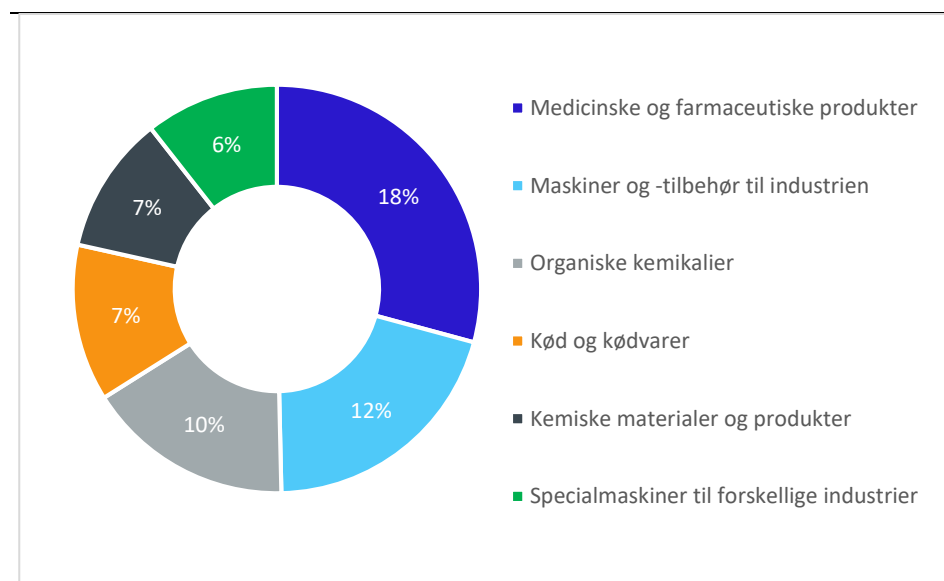
Kommercielt klima

Sydafrikas kommercielle klima ligger i den bedre ende i regional sammenhæng og har gjort det i en årrække. Sydafrika scorer bedst i kategorier omkring konsekvent skatte-lovgivning, fornuftigt juridisk system ift. håndhævelse af kontrakter og god infrastruktur. Omvendt lider det operationelle klima under strejker på arbejdsmarkedet som i høj grad er præget af en stærk faglig organisering, hyppige strømafbud samt en lurende risiko for ekspropriation. Sydafrika ligger på en 86-plads ud af 190 lande som indgår i Verdensbanken opgørelse.

Sydafrika er det land i verden hvor der er størst forskel på rig og fattig. Der er i landet delte meninger om hvordan og hvor langt man skal gå ift. at sikre bedre forhold for den sorte del af lokalbefolkningen bl.a. i det såkaldte "Black Economic Empowerment" initiativ. Effekten af tiltagene forventes primært at dreje sig om rettigheder til landbrugsjord, men kan potentielt også påvirke sammensætning af ledelsen i virksomheder der placerer sig lokalt.

Usikkerheden gør at udenlandske investorer bliver skræmt væk. Intent i ANC er der uenighed om, hvorvidt man skal støtte til en ekspropriationspolitik, der tager jord fra store landbesiddere uden kompensation og redistribuerer til den fattige del af den sorte befolkning. Under den moderate præsident Ramaphosa forventes risikoen for udenlandske investorer at være begrænset, men som politiker er han nødt til at have sit bagland med sig, og derfor er det ikke en beslutning han alene kan træffe. Udenlandske investorer bør gøre sig modne overvejelser. At der er store problemer med fattigdom viser sig også i en række hændelser, hvor lokale fattige har været ude efter tilflyttere fra andre afrikanske lande – ofte Nigeria – som er i landet for at søge jobs og lykken.

Figur 1: **Hovedkomponenter I den danske vareeksport til Sydafrika fra februar 2020 til juli 2020**

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm: Procentsatserne er andel af den samlede danske vareeksport til Sydafrika for perioden.

Danmarks eksport til Sydafrika har været meget diversificeret de seneste 6 måneder med en overvægt af medicinske og farmaceutiske produkter samt maskiner af forskellig art. Dog har kød- og kødvarer samt forskellige kemikaliske produkter også udgjort en væsentlig del af eksporten.

Finansiering

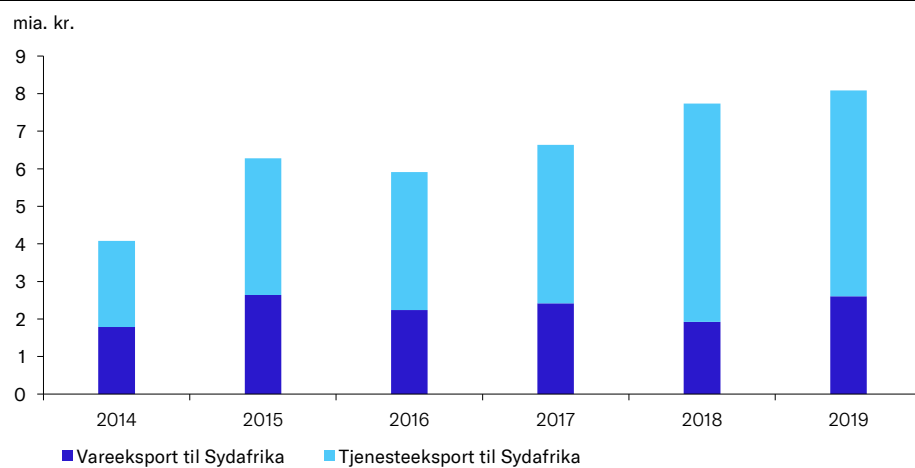
Som kontinentets finansielle hub har Sydafrika en stærk banksektor, der er velintegreret i det globale finansielle kredsløb. Banksektorens samarbejde med udenlandske banker, giver de danske eksportører og investorer fine muligheder for at etablere sig i landet.

EKF har forhåndsgodkendt en række af de store banker, såsom ABSA Bank, Development Bank of South Africa, FirstRand, Nedbank, Investec Bank, og Standard Bank of South Africa. Det udelukker dog ikke, at andre banker kan godkendes, hvis efterspørgslen opstår.

Dansk Eksportkredit vurderer løbende risikoen ved samhandel med verdensmarkedet. Risikoklassen afspejler risikoen for, at en køber ikke kan betale på grund af politiske risici i landet. Jo højere tallet er, des højere er risikoen. Sydafrika er i risikoklasse 4 ud af 7.

Figur 2: Dansk vare- og tjenesteeksport til Sydafrika fra 2014 til 2019

Kilde: Danmarks Statistik.

Danmarks samlede eksport til Sydafrika er næsten fordoblet siden 2014, og består primært af tjenesteydelser. Tjenesteydelserne er hovedsageligt godstransport via skib, men også en større mængde ferierejser.

Om Markedsrapport

Markedsrapport er en del af Dansk Erhvervs løbende overvågning af de internationale markeder og udkommer løbende i en opdateret version. Publikationen udarbejdes i samarbejde med Udenrigsministeriet og Danmarks Eksportkredit som besidder en helt særlig viden om handels- og forretningsvilkår på de vigtigste danske eksportmarkeder. Derudover bidrager Danmarks Statistik med de nyeste faktuelle tal på området.

Gengivelse af materiale fra Markedsrapport skal ske med Dansk Erhverv anført som kilde.

EKF- Danmarks Eksportkredit

Har du brug for en kredit til at udvikle din virksomhed eller levere en ordre til en kunde i udlandet? Har din eksportkunde brug for finansiering for at kunne købe dine varer? EKF er Danmarks Eksportkredit, og vi hjælper danske virksomheder frem i verden ved at finansiere jeres forretninger og tage de risici, der kan være forbundet med at handle med andre lande. Som en del af vores arbejde vurderer vi løbende økonomisk og politisk risiko på de fleste eksportmarkeder.

Kontakt EKF på 3546 2600 eller send en mail til ekf@ekf.dk hvis din virksomhed har brug for viden og finansiering til eksport eller er underleverandør til eksport.

Datakilder

Markedsrapport er baseret på en række solide statistikkilder, som Dansk Erhverv finder troværdige og kan levere opdaterede tal.

- Verdensbanken, *Ease of Doing Business*, tilgængelig på: <<https://www.doing-business.org/en/rankings>>
- Danmarks Eksportkredit, *Landevurderinger*, tilgængelig på: <<https://ekf.dk/landevurderinger>>
- World Intellectual Property Organization, *Global Innovation Index*, tilgængelig på: <<https://www.globalinnovationindex.org/home>>
- IHS Connect, *Economics & Country Risk Research and Analysis*, tilgængelig på: <<https://my.ihs.com/Connect>>
- World Economic Forum, *Global Competitive Index*, tilgængelig på: <<https://www.weforum.org/reports/how-to-end-a-decade-of-lost-productivity-growth>>
- Economist Intelligence Unit, *Country Analysis*, tilgængelig på: <<https://www.eiu.com/n/solutions/country-analysis/>>
- Europa Kommissionen, *Frihandelsaftaler*, tilgængelig på: <<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/>>
- SKAT, *Dobbeltbeskatningsaftaler*, tilgængelig på: <<https://www.skm.dk/love/internationalt/dobbeltbeskatningsoverenskomster/#?page=1>>
- Danmarks Statistik har leveret følgende dataudtræk:
  - OFATS4: Danske datterselskaber i udlandet.
  - UHTL: Tjenestebalance, pr. kvartal.
  - SITC2R4Y: Værdi af import og eksport, SITC-hovedgrupper på år.
  - SITC2R4M: Værdi af import og eksport, SITC-hovedgrupper på måneder.
  - SITC5R4Y: Værdi af import og eksport, SITC-hovedundergrupper på år.

For yderligere information om Markedsrapport, herunder om muligheden for at blive samarbejdspartner, kontakt venligst Michael Bremerskov Jensen, fagchef for international handel, Dansk Erhverv, på tlf. +45 3175 2400 og mail: mje@danskerhverv.dk.